

Nevelké územie osady Dobšinská Ľadová Jaskyňa, nachádzajúce sa iba pár kilometrov od miesta kde sa stretávajú chaty Gemera, Horehronia a Spiša, oplýva viacerými prírodnými skvostami: svetoznámu Ľadovú jaskyňou, prírodným útvarom Ostrá skala, národnou prírodnou rezerváciou Hnilecké jelšiny i peknou Samelovou lúkou, teraz, na začiatku jesene, s kobercom rozkvitnutej jesienky.

Táto horská osada patriaca pod obec Stratená bola na prelome tohtoročného leta a jesene výnimočná aj tým, že tu k domorodcom na tri dni pribudli ďalší ľudia, mocnejšie rozvoňala človečina: v jednom z penziónov na Samelovej lúke sa usadilo 18 žien speváckeho zboru Kysačanka z údolia Hornádu. Z dolniakov. Prišli do týchto končín už tretíkrát. Prišli opäť pookriať, nasať do pľúc ostrý horský vzduch a opäť potešiť spevom obyvateľov Stratenej, ktorí tentokrát oslavovali posviacku vynoveného kostola, zriadenie pamätnej izby, výstavbu obecného chodníka i 66. výročie SNP.

V peknej prírode speváčky chceli tiež osláviť vzácne životné jubileum svojej dirigentky, bývalej zbormajsterky v košickom Štátnom divadle Júlie Ráczovej. No a na dôvažok – ženy jej chceli poďakovať, že s nimi zotrvala už dlhých 20 rokov. Že viaceré naučila čítať noty, milovať zborový spev. Veď už vedia vyše 100 piesní. Od Otčenáša až po ich najobľúbenejšiu Aká si mi krásna.

Keď si pri krbe v hale penziónu jednu pesničku nôtli, prišiel gratulant z najvzácnejších – starosta Kysaku Ing. Ľubomír Krajňák. Vraj už mu nedalo, čo tú „jeho“ Kysačanku do Stratenej i Dobšinskej Ľadovej Jaskyne ťahá. Krásna príroda a milí hostitelia – dostal zborovú odpoveď. Len čo odznela, vo dverách sa objavila hostiteľka zboru, starostka Stratenej Mgr. Erika Oravcová. Rozpaky starostky a starostu z ich prvého stretnutia rýchlo pomínuli a oslavy životného jubilea pani Ráczovej sa premenili na spontánne stretnutie spriaznených duší. Vrchárka Erika a dolniak Ľubomír si chvíľu ťažkali na nezhľadlivé časy pre samosprávu, no vzápätí začali spriadať nápady na možnú spoluprácu, pričom si v duchu želali zostať na svojich postoch aj po blížiacich sa komunálnych voľbách. Pochopiteľne, spevácky zbor Kysačanka by v tom partnerstve hral stále dôležitú úlohu.

Baliac sa domov, v tiesni rozlúčky so Samelovou lúkou, plnou rozkvitnutých jesienok – symbolov jesene, viaceré speváčky, sledujúc očami dobre naladenú dirigentku, mysleli na chvíľu, keď im pani Júlia, najmä kvôli veku, skôr, či neskôr, predsa len povie: „Končím...“ A Kysačanka bez pani Ráczovej by bola ako Samelova lúka pod Ostrou skalou bez jesienok...

„Ty si naša najvzácnejšia jesienka Julka,“ chcela vyriecť na adresu dirigentky zakladateľka spevokolu Ľudmila Čopová. Ale dajako sa jej v rozčítaní zasekol hlas. A od Červenej Skaly prihrkotal do stanice motorový vlak, takže aj tak by ju nik nepočul.

A ako ďalej?

Rímsko-katolícky kostol sv. Kataríny Alexandrijskej v Kysaku patrí bezpochybné medzi najstaršiu, dodnes zachovalú, sakrálnu kultúrnu pamiatku v priľahlej časti údolia Hornádu. História kostola siaha hlboko do minulosti vyše sedem storočí dozadu. Môžeme spokojne a s hrdosťou povedať, že v obci Kysak a ani na okolí neexistuje nič staršie, čo by sa bolo zachovalo do dnešných čias v takej komplexnosti a v takom zachovanom stave ako je práve kostol sv. Kataríny. Tento fakt si je potrebné uvedomiť.

Kostol začal byť pre kysackú rímskokatolícku obec pre svoje malé rozmery pochopiteľne nepostačujúci, čo si vynútilo výstavbu nového kostola pre naplnenie náboženských potrieb veriacich. Vynára sa však otázka využitia starého kostola, vzácnej národnej kultúrnej pamiatky. Vďaka nadšencom sa už podarilo zrealizovať určité kroky k záchrane a obnove kostola. Či už to bolo získanie finančných prostriedkov na zameranie kostola, architektonický a archeologický výskum, reštaurovanie oltára, brigády a podobne. Chvályhodná je aj aktivita nadšencov p. Michala Nováka a manželov Tereščakovcov pri príprave a zabezpečení veľmi dôstojnej výstavy na vysokej profesionálnej úrovni v uplynulých dňoch. Pravda, to všetko aj vďaka veľkej ochote miestneho farára vdp. Juraja Valluša. Všetkým za doterajšiu prácu patrí veľké Pán Boh zaplať!

Mne osobne kysacký kostol učaroval. Pri jeho viacerých návštevách sa ma zmocnil zvláštny pocit. Za jeho stáročnými hrubými kamennými múrmi akoby sa človek vrátil do minulosti. Utíchne v ňom hluk každodennosti, čas sa pozastaví. Stačí čo len trochu si prižmúriť oči a preniesť sa späť dozadu, do čias, kedy kostolík bol bez veže. Vchádzalo sa doň úzkymi dvermi v hrubej stene. Z juhu a východu prenikalo svetlo cez malé románske obloky a v malom presbytériu (apside) kľučal kňaz obrátený tvárou k východu slnka. Nahrubo omietnuté múry prekryval drevený trámový strop. Tak nejako to mohlo vyzeráť pred vyše 700 rokmi. Neskôr prilepili ku kostolu sakristiu a ešte neskôr vežu, do ktorej zavesili zvon, ten istý zvon, ktorý môžeme vidieť ešte aj dnes vo vnútri kostola. Je jedinečný. Na Slovensku vraj najstarší. Kamenná krstiteľnica. Z nej sa zrodili celé kysacké generácie kres-

ťanov. Pôvodné dvere do sakristie. Tie isté, ktoré podľa povesti uchránili miestneho farára pred zlobou povstaleckých vojsk pred 323 rokmi... A tak by sme mohli pokračovať ďalej... .

Teraz počas tejto nádhernej výstavy možno tieto hodnoty precítili viacerí. Práve to je dôvodom pre ďalšie pokračovanie na obnove a zveľadovaní tohto starobylého chrámu. A čo všetko sa dá ešte vykonať? Niektoré zariadenia kostola si vyžadujú odborné reštaurovanie, iné rekonštrukciu. Pravda, to všetko je podmienené finančnými prostriedkami. Ale sú veci, ktoré sa dajú spraviť, ako sa

hovorí svojpomocne, pri troche ochoty a zánietenia, pri malých nákladoch. Podlaha kostola ukrýva v sebe ďalšie tajomstvá, ktorých poodhaliť môže ďalší archeologický prieskum. Je potrebné odkryť podlahu presbytéria, pod ktorou sa predpokladajú ďalšie hroby. Ich výskum by mal značne veľkú výpovednú hodnotu. Výstava, ktorá bola inštalovaná počas týchto dní by mohla v kostole nadobudnúť trvalý charakter. Už sú objednané mreže, ktoré budú po konzultácii s Krajským pamiatkovým úradom inštalované vo vstupnej časti kostola, aby sa návštevníkom naskytla možnosť nahliadnuť do vnútra chrámu. Je potrebné pristúpiť k sprístupneniu veže. Ukázalo sa aj počas výstavy, že objekt veže bol navštevovaný a žiadaný. Svojpomocne je žiaduce zabezpečiť bezpečnosť výstupu na vežu, teda upraviť drevené zákopy, chýbajúce doplniť a zabezpečiť okenné otvory. Pre túto úlohu prisľúbili brigádnickú pomoc aj študenti histórie z Prešovskej univerzity. Takisto vežové priestory sú vhodné pre inštaláciu výstavných vitrín za predpokladu ich nasvietenia. Čo sa týka využitia kostola. Bolo by prítlačlivé v ňom slúžiť aspoň sporadicky niektoré vybrané sväté omše. Kostol je vhodný aj pre uskutočňovanie sakrálnych koncertov. Ako dominantu obce by bolo dobre nasvietiť exteriér kostola večerným osvetlením.

Všetky tieto vyššie spomenuté aktivity sú za predpokladu aktívnej spolupráce miestnej farnosti, obce, nadšencov, občianskych združení (najmä o.z. Dedinky z Kostolian nad Hornádom, ktoré ponúka spoluprácu) a súkromného sektora uskutočniť bez zbytočných peripetií rýchlo a efektívne v záujme uchovania dedičstva otcov, kysackých predkov, pre budúce generácie.

Bc. Anton Medvec
Predseda o.z. Dedinka

O čom rokovalo Obecné zastupiteľstvo v Kysaku dňa 13.8.2010?

- na volebné obdobie 2010-2014 schválilo 8 poslancov obecného zastupiteľstva v obci Kysak
- na volebné obdobie 2010-2014 schválilo plný pracovný úväzok starostu obce Kysak
- pani Mirgovej schválilo len materiálnu pomoc - posteľ a zariadenie finančnú dávku
- súhlasilo s natiahnutím elektrickej prípojky do prenajatej garáže č. 6 a vypracovaním zápočtu za materiál

medzi p. Fazekašom a obcou Kysak.

a dňa 30.9.2010?

- súhlasilo s návrhom na udelenie ocenenia Cenou Košického samosprávneho kraja pre pani Júliu Ráčzovú za jej celoživotnú umeleckú prácu
- schválilo odpredaj obecného pozemku
- schválilo nový rokovací poriadok obecného zastupiteľstva

Ing. Ľubomír Krajňák, starosta

Zdravotné stredisko

V súčasnosti majú ambulancie detského a praktického lekára málo zdravotných kariet. Kapitácia z kariet a výnosy z výkonov, na základe predložených analýz Poliklinikou Terasa s.r.o. nestačia na to, aby pokryli náklady na prevádzku ambulancií, platy lekárov a zdravotných sestier. Poliklinika Terasa s.r.o. ako súkromná spoločnosť nemôže a nechce znášať straty z dôvodu verejného záujmu udržania zdravotnej starostlivosti v našej obci. A takýto názor majú aj ostatní oslovení praktickí lekári. Súčasný výnosy nestačia ani na pokrytie plátov s odvodmi.

Obecné zastupiteľstvo v Kysaku, ktoré má veľký záujem na zachovaní prevádzky obvodného a detského lekára v priestoroch obce, bolo nútené pristúpiť na podmienky zníženia nájmu a služieb na 1 € za mesiac pre Polikliniku Terasa s.r.o.

Poliklinika Terasa s.r.o. vyšla čiastočne v ústrety obci

a korigovala ordinačné hodiny v ambulanciách nasledovne:

Ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast: pondelok a streda, od 8:00 do 12:00

Ambulancia všeobecného lekára pre dospelých: utorok a štvrtok, od 8:00 do 12:00

Ďalšou reakciou na redukciu ordinačných hodín zdravotného strediska bola aj podaná petícia vyše 700 občanov obcí celého zdravotného obvodu, ktorá tiež požaduje zachovanie ordinačných hodín.

V súčasnom zlom stave verejných financií sa obávam, že obec Kysak nevydrží dlho dotovať tieto služby zo svojho rozpočtu – a rovnako viem, že ani rozpočty obcí Malá Lodina, Veľká Lodina, Obišovce a Trebejov nám v tom nemôžu pomôcť.

Je možný nárast počtu pacientov v našom zdravotnom stredisku? Nájde sa ešte niekto, kto si preloží zdravotnú kartu do Kysaku?

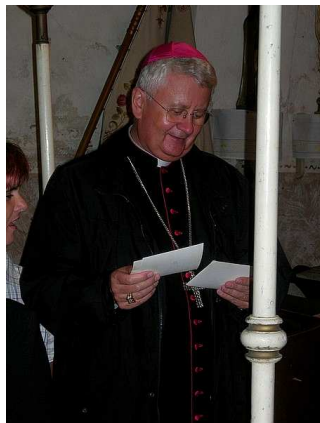
Ing. Ľubomír Krajňák, starosta

Netradičná výstava

Počas posledných prázdninových dní sa v našej obci prvýkrát (a dúfam, že nie poslednýkrát) konala jedna veľmi zaujímavá a netradičná výstava.

Archeologické nálezy, kresťanská literatúra, liturgické knihy a staré rúcha prilákali v dňoch 29. 8 – 7. 9. do starého kostolíka sv. Kataríny Alexandrijskej približne 500 návštevníkov z blízkeho i ďalekého okolia. Niektorí si prišli zaspomínať, iní ukázať svojim ratolestiam miesto, ktoré je silne previazané so spomienkami na ich detstvo,

ale i dospelosť. Jedným z takýchto návštevníkov, ktorý si prišiel zaspomínať na roky svojho pôsobenia, bol aj otec biskup Mons. Stanislav Stolárík, ktorý bol rovnako ako aj ostatní návštevníci milo prekvapený z toho, čo sa podarilo obetavým a šikovným rukám vytvoriť počas jedného mesiaca. Mnohí si až teraz po rokoch uvedomili, koľko bohatstva po predkoch ukrýva tento historický skvost. Aj touto

výstavou organizátori prispeli k trochu inému a verím, že krajšiemu pohľadu na našu obec, jej okolie a minulosť.

Dúfam, že ochotné ruky sa teraz nevložia do vrecák a bude sa aj naďalej pokračovať pri zveľaďovaní tejto pamiatky. Pamiatky, ktorá je nemým svedkom ťažkej, no obetavej práce našich predkov, a že nám kostolík postupne odhalí aj ďalšie tajomstvá, ktoré už dlhé storočia ukrýva.

Michal Novák

Monografia obce Kysak a Ružín

Vážený občania, dovoľm si vám pripomenúť prípravu vydania knihy o obciach Kysak a Ružín. Vydanie knihy je podmienené dostatkom finančných prostriedkov, takže jej tlač sa zrealizuje až v roku 2011, keďže v tomto roku je finančná situácia obce pre výpadok podielových daní nepriaznivá. Ďalším dôvodom posunu vydania knihy je fakt, že k pôvodne zamýšľanému zámeru napísať históriu obce Kysak pribudol aj zámer zmapovať dejiny zaniknutej obce Ružín. Práca sa tak zdvojnásobila. Zmapovať históriu dvoch obcí patriacich k iným panstvám nie je jednoduché a je časovo náročné. Napriek tomu, v tejto chvíli disponujeme už značným množstvom zozbieraného materiálu, ktorý kompletizujeme a pripravujeme primárne

texty knihy. Naďalej však ostáva aktuálna výzva k vám, občanom. Poobzerajte sa doma po starých fotografiách, predmetoch, ktoré by nám mohli pomôcť. Prívítame každý podnetný návrh, ktorý napomôže k úspešnému vytvoreniu monografického diela obce. Prosbu adresujeme aj smerom k súkromnému sektoru. Vydať knihu bez sponzorskej podpory sa podarí len ťažko. Preto prosíme o poskytnutie sponzorských darov, resp. o uzatvorenie zmlúv o reklame, ktorú v prípade záujmu zverejníme v publikácii v zadných častiach podľa požiadaviek jednotlivých firiem či sponzorov. Výzva platí rovnako pre Kysáčanov aj pre Ružínčanov. Podnety a fotografie môžete doručiť na obecný úrad.

Bc. Anton Medvec
zostavovateľ monografie
a.medvec@centrum.sk

"Tu ryla, tu ryla, sviňa ma vyryla.." Poznáte povest' o kysackom zvone? Potom by pre vás nemal byť problém dokončiť túto rýmovačku, týkajúcu sa kysackého zvona. Pokiaľ nie, dokončenie nájdete v tajničke krížovky (samozrejme, pôvodný text v šarišskom nárečí je pretransponovaný do spisovnej slovenčiny). Viac o kysackom zvone sa dozviete v pripravovanej knihe povestí z Hornárskej doliny od Antona Medveca.

Pomôcky: aneroïd, ice, Redon	stuhol som od zimy	1	rádio- lokátor	koralový ostrov	smerom zvnútra	neprie- puštná hornina	KYSAČNÍK	prosbou sa domáhajte	najedené	východo- ázijský veltok
ktorí netrpia nijakou chorobou							skr. súhv. Južná ryba (Piscis Austrinus)			
privádzal do pomýkova							zvuková zhoda veršov nezriedka			
francúzsky maliar a grafik (1840-1916)						3 meno Leopolda				
pozýval					kvantový generátor znášate bolesť					
ošetrenie člena rodiny (skr.)				pisomná skúška regál					4	kresal
popovok			ostrý nesúhas vylievala v kvapkách							
povala					osobitne knokaut (skr.)					
strapco- vité súkvetie						zvýšený tón A polia				
obrazovka							značka sodíka starý otec			
autor: Jozef Sabol	žeravá výplň zemskej kôry	ľad, po anglicky mužské meno				ošatil, obliekol zavrzgali				
mulica					vlož lepením pešky					pokoľ, stav bez vojen
druh papagája				dám za peniaze likérnik						
MPZ Veľkej Británie			predložka značka neónu				hriadele predložka (odo)			
2								EČV Levoče		
kovový tlakomer								kypri pôdu pluhom		

V 2. štvrťroku 2010

•sa nám narodili :

Karin Rybková

•blahoželáme k jubileám:

60. výročie

Anna Zohnová

Anna Sokolová

Mária Ružinská

Ján Mižišin

Zdenka Benková

65. výročie

Stanislav Seliga

Anna Jahňáková

70. výročie

Jozef Pivovarník

•opustil nás

Mária Svatová

Mária Oružinská

Čistota, pol života

Pomaly, ale isto prichádza jeseň. Jedno z najpestrejších ročných období. Pri potulkách prírodou sa kocháme jej farebnosťou a špecifickou vôňou, ktorá preniká celým človekom. Celým človekom však prenikne aj pohľad na hromady odpadkov v našom najbližšom okolí. Hlavne lesy sú plné PET-fliaš, obalov od rôznych čokolád a sladkostí, ale aj plechoviek od nápojov. Okolie jaskyne (prírodnej pamiatky) je po Triali plné rozbitého skla, obalov, nálepiek a pásov. Hubármí vyhľadávaný Bikeš a studničku tiež pomaly zamorujú PET-flaše a obaly. Skúsme sa nad sebou zamyslieť, veď keď vládzeme do lesa doniesť plnú dvojlitrovú fľašu, tak odniesť prázdnu, vážiacu pár gramov, by pre nás nemal byť žiaden problém. Aj obaly od rôznych sladkostí sa dajú celkom ľahko vložiť do vrečka. Snažme sa preto, aby naša nádherná kysacká príroda nevyzerala ako jedno obrovské smetisko. Týka sa to každého z nás.

Michal Novák